

Мета: формувати уявлення учнів про обов'язок, мужність, героїзм; викликати почуття захоплення і гордості подвигами українських людей, здійсненими в роки війни і в мирний час; показати роль самовиховання у формуванні моральної стійкості, мужності, почуття обов'язку і відповідальності перед Вітчизною; викликати прагнення виховувати в собі волю, цілеспрямованість, моральну красу.

Хід заходу

Вчитель: Протягом всієї багатовікової історії нашої батьківщини народ вище за все цінував вірність вітчизні, мужність і відвагу героїв, які боролися за торжество добра і справедливості. І тому кожного року 23 лютого ми відзначаємо свято - День захисника Вітчизни. Цьому святу ми і присвячуємо сьогодні виховну годину. А епіграфом до неї візьмемо слова воїна-афганця, бойового офіцера, який 23-річним пішов у небуття:

Ты страна моя, моя Отчизна ...
Если нужно, не жалея жизни,
За тебя - в атаку поднимусь!

А.Стовба

1. У всіх людей одна святиня.

Куди не глянь, де не спитай,
Рідніша їм своя пустиня,
Аніж щемний в пустині рай. їм красить
все їх рідний край.
Нема без кореня рослини,
А нас, людей, без Батьківщини.

Вчитель. А що для вас означає Батьківщина? (Міні-диспут).

2. Для мене батьківщина - це вулиця, де я живу, і живуть мої рідні.

3. Батьківщина - це моє місто, в якому я народився і виріс.

4. Батьківщина - це та стежина, яка впродовж багатьох років веде мене до рідної школи, це поле, річка і гай, де я відпочиваю і насолоджуюсь спілкуванням з природою.

5. А для мене батьківщина - це поля широкополі, пісні дзвінкоголосі, сади пишно цвітні, пшениці рясні.

Вчитель. Всі ви народилися у найпрекрасніших куточках планети Земля. Але всіх нас об'єднує одна географічна назва, всіх нас з'єднало одне слово - Україна!

Україна... Що стоїть за цим словом? Які асоціації у вас виникають, коли промовляєте слово «Україна»?

6. Україна - це тихі води і ясні зорі, зелені сади, білі хати, лани золотої пшениці...

7. Україна - це розкішний вінок із рути, барвінку, що над ним світять заплакані золоті зорі...

8. Українська земля... Де є краще? Де є миліше?

Як не на Україні? Тут городи і сади,
Тут яблука і гарбузи, тут олія й буряки,
Тут ягоди червоні, тут пшениці золоті,
Ріки молочні, кавуни червоносочні,
Худоба і птиця, всяка пашниця.

Вчитель. Наша Україна - чудовий куточок планети, де ніколи не буває ні міцних морозів, ні страшної спеки, злив та інших природних катаклізмів. У нас м'який, помірний клімат, родючі

землі, великі ліси, могутні ріки й моря. Широкі лани прикрашають нашу привільну країну. І тому то на наш край, на наші любі «тихі води, ясні зорі» неодноразово зазіхали вороги: турки, татари, поляки - які хотіли підкорити собі нашу батьківщину, володіти її безмежними просторами. Вони руйнували. Палили села і міста, забирали в полон гарних українських дівчат, що на весь світ славилися своєю красою, міцних хлопців, потім продавали їх на невільницьких ринках, а старих людей просто вбивали. Плач і стогін стояли над рідною землею. Але український народ не корився лихим нападникам, мужньо боровся проти них. У цій боротьбі особливо відзначилося козацтво.

Хто ж такі козаки? (Відповіді учнів)

9. Козаків Січі називали в народі «святими лицарями», їх оспівували в багатьох думах, піснях, легендах. Звитяжні запорожці ставали героями безлічі літературних і мистецьких творів, які передавалися із покоління в покоління. Згадаємо їх.

10. Згадаємо «Думу про козака Голоту», де оспівується захисник народу - сміливий, відчайдушний козак, який не боїться «ні огня, ні меча, ні третього болота». Цей козак боронить свій край, свого не віддає, але й чужого не займає.

1. Багато фольклорних творів присвячено і визвольній війні українського народу 1648-1654 років та її героям. Особливе місце серед них займають думи про Богдана Хмельницького та його соратників - Івана Богуна, Максима Кривоноса. Всевидючі кобзарі звеличують сміливість та безстрашність перед ворогом народних улюбленців, «які рубали мечем голову з плечей, а решту ляхів топили водою...»
2. Українська дума - то пісня про героїчну боротьбу за волю запорозького козацтва. Знати нашу історію, дбати про її збереження і вчитися на прикладах мужніх народних героїв любові до батьківщини і волі - то наше основне завдання.

Вчитель. А ви згодні з тим, що кожному українцю потрібно знати історію своєї держави? Чому?
(Міні-диспут)

3. Герої багатьох народних дум вчать нас завжди пам'ятати, хто ми і чії діти, любити й шанувати славу історію нашого народу, бути чесними, сміливими й мужніми, беззавітно любити свою Вітчизну, і якщо буде в тому потреба, не вагаючись, віддати за неї навіть своє життя, як віддали його мужні народні герої, оспівані в народних піснях і думах.

4. Нашої заслуги в тім не бачу,
Нашої не знаю в тім вини,
Що козацьку бунтівливу вдачу Нам
лишили предки з давнини.
Нам і те не добавляє слави,
Що вони без чужоземних сил
Заступили землю кучеряву
Горами високими могил.
Бо коли, закохані в минуле,
Прокуняєм свій великий час,
Наша лінь нікого не розчулить,
Слава та ж відмовиться від нас.
Спогади докучливі, як нежить,
Що тій славі принесуть нове?
Тільки тим історія належить,
Хто сьогодні бореться й живе.

Вчитель. Рідний край, рідна земля, Батьківщина, Україна... Які це прості й разом із тим прекрасні і святі для нас слова. Велика і священна любов до Батьківщини жила, живе і житиме в усіх чесних і щирих серцях її кращих синів і дочок.

Україна - це наша споконвічна прадідівська земля. Вона відома світові рясними щедротами: хлібом-сіллю і піснею, чесною воєнною звитягою в обороні своїх прав і милосердям до скривджених.

5. На сторожі України стоїть закон і Збройні сили України, весь український народ. Кожна п'ядь української землі окроплена кров'ю мільйонів і мільйонів наших предків, які захищали рідний край від численних орд, загарбників, зайд, окупантів. Тому українська земля свята. За неї віддали життя найславетніші лицарі, без яких Україна давно загинула б.

7. Згадаймо хоча б січовиків-полководців, мудрих державних діячів, організаторів народного війська: Северина Наливайка, Петра Сагайдачного, Байду Вишневецького, Богдана Хмельницького, Максима Залізняка і ще багато мільйонів простих українців, які, можливо, не були героями, проте віддавали нашій Батьківщині свої серця і життя. Землею клялися, як чимось святим. Клятва та найстрашніша, коли при її проголошенні цілують землю.

Вчитель. Здавна народження сина вважалося щастям у сім'ї - бо народився помічник батькові, який допоможе працювати на полі. Однак із перших днів матір огортала сум і тривога за майбутнє своєї дитини, адже його чекали війни, муштри, повернення каліки або й зовсім не вертались, поклавши десь голови у битвах.

Пам'ятай! Гірка пам'ять війни! Вона ніколи не згасне. Вона ятрить мозок, збуджує уяву. Пам'ятай! Що ти залишила? Похоронки? Сльози матерів? Поминальний дзвін та тепло свічки?

8. Велика Вітчизняна... Давно заросли травною окопи. Давно сіють пшеницю на землі, яка горіла й стогнала. А люди... Людям досі болять завдані війною рани.

Вчитель. 64 роки тому Україна була звільнена від німецько-фашистських загарбників. 64 роки тому українську землю перестали топтати чоботи окупантів. 64 роки живе в людських серцях пам'ять про тих, хто в далекому 41 році став на захист своєї Вітчизни.

9. Дорогою ціною заплатив український народ за участь у найстрашнішій за всю світову історію війни 1941-1945 років. Не щезне з пам'яті людської, не піде в забуття великий подвиг нашого народу - його битва, його перемога над фашизмом. Хіба можна забути тих, хто поліг у полях, хто віддав своє життя за щастя інших?

10. Від Бреста до Москви - 1000 кілометрів, від Москви до Берліна - 1600. 2600 кілометрів. Потягом - четверо днів, літаком - 4 години, а дорогами війни - 4 роки!

1. 4 роки! Тисяча чотириста вісімнадцять днів і ночей! 34 тисячі годин! І 27 мільйонів загиблих людей...

2. Якщо по кожному з них оголосити хвилину мовчання, то країна буде мовчати 46 років.

Вчитель. Ветерани відстояли право на життя не лише свого покоління, а й тих, хто мав прийти згодом - синів, онуків, правнуків. Ота страшна куля, що свистіла по всьому величезному простору Європи, мала ще й фантастичну, дику, фанатичну силу - вціляла і вбивала людей у майбутньому. 62 млн загиблих у роки війни... 62 млн ровесників - щонайменше! - повинно входити у буйно цвіт життя разом з вами, молоддю третього тисячоліття. А їх нема... Через десятиліття їх убили кулі війни.

3. 22 июня 1941 года. Эта дата разделила жизнь черной полосой на две половины: первая - до войны, а вторая - война. Война разбила надежды, оборвала многие жизни.

4. Мирное небо над крепостью Бреста,

В зале просторном знакомые лица.

Вальс... Политрук приглашает невесту...

Новенький кубок блестит на петлицах...

(Песня «Вставай, страна огромная...»)

5. На защиту Родины поднялся весь народ, от мала до велика. Многие ушли добровольцами на фронт. Молодые люди дописывали себе годы, лишь бы попасть на передовую и сражаться с врагом, не позволить ему топтать родную землю.

Вчитель. Страшними видіннями починалось дитинство народжених у роки війни. Кострища хлібів. Деревя, що ростуть корінням у небо. Розломи кам'яних скель. Обезглавлені люди. Що може бути страшнішого? Що впало дитині в сон? Яке перше слово прийшло до них? Мама? Чи - війна?

(Звучить вірш М.Джаліля «Варварство»)

6. Чи є містечко у Європі, де б не було безіменної могили - могили Невідомого солдата? Його ім'я загубилося на фронтових шляхах Великої Вітчизняної, його біографія - єдине слово - солдат.

7. Вічна слава солдату-герою і солдатів без нагород - Хто загинув хоробро між бою, захищаючи рідний народ.

Вічна слава бійцю рядовому, як і маршалу слава оця.
Хто поліг біля отчого дому смертю мужності, смертю бійця.

Скільки їх полягло серед бою! І однаково боляче нам,
Бо в бійців рядових і героїв смерть оцінена рівно - життя!

8. Життям двадцяти семи мільйонів громадян колишнього Радянського Союзу, каліцтвом людських душ і тіл, слізьми вдів і дітей, сивиною ветеранів.

Вчитель. Пройдуть роки. Настане 3000 рік. Не буде в живих і нашого покоління, але хтось із вдячності йтиме *сюди*... Бо пройдуть роки, століття, але вічний вогонь пам'яті не задують вітри перемін, не зітруть століття. І в Україні не було сім'ї, яку б не торкнулося горе, що несла війна. Згадайте села, що згоріли, стерлися з лиця землі, міста розорені, але не підкорені, згадаймо про кожну вулицю, про розбиті мрії і нездійснені надії. Солдати Великої Вітчизняної війни на смерть стояли за кожен метр своєї землі, горіли в танках, йшли під лід, везучи хліб блокадному Ленінграду, вмирили в концтаборах, але не вторгалися в чужі території, а несли визволення країнам Європи. Крізь дощі і сніги, крізь роки і лихоліття говорять з нами ті, хто не посміхнеться сьогодні, не зустріне весну.

(Розповіді про ветеранів, які захищали Сумщину)

9. Ветерани! Скільки горя випало на їхнє покоління! Але вони мудрі, уміють прощати і любити. Спасибі, що вистояли, що перемогли. Аби не вони, не було б сьогодні і нас.

Вчитель. І наш з вами обов'язок, діти, не тільки в свята згадувати про ветеранів, а кожного дня

намагатися пам'ятати про них, приділяти увагу бабусям і дідусям.

10. Бессильна смерть. Кровавый росчерк пули
Не зачеркнул героев имена.
У их могил в почетном карауле Стоит
сегодня вся моя страна.

1. Люди! Покуда сердца стучат,
Помните!
Какой ценой завоевано счастье,
Пожалуйста, помните!
2. Песню свою отправляя в полет,
Помните!
О тех, кто уже никогда не споет,
Помните!
3. Детям своим расскажите о них,
Чтоб запомнили!
Детям детей расскажите о них,
Чтобы тоже запомнили!
4. Люди Земли!
Мечту пронесите через года И жизнью
наполните!
Но о тех, кто уже не придет никогда, - Заклинаю:
Помните!

Вчитель. Максим Горький сказал: «В жизни всегда есть место подвигу». Но нужно помнить, что путь к нему лежит через воспитание в себе чувства долга, ответственного отношения к своим обязанностям, нравственной стойкости. Возможность для подвига существует в жизни каждого человека, но героические поступки не совершаются случайно. К ним идут через поступки, на первый взгляд, незначительные, через ту самую повседневность, которая временами становится самым трудным испытанием.

Мы готовы к защите Отечества,
Руку дружбы народам подать.
И спасая судьбу человечества,
Жизни юные долгу отдать.

Эти строки Александра Стовбы оказались пророческими. Он погиб, выполняя свой долг. Молодой лейтенант, который, выполняя свой интернациональный долг на земле Афганистана, вместе с четырьмя солдатами ценой своей жизни прикрыв боевые товарищей. И шел ему только 23-й год...

5. Предпоследний день марта... В этот день взвод должен был выйти на учение и выполнить трудное задание. Нападение душманов в ночном ущелье было внезапным. Но Саша, а с ним 4 солдата, решительным огнем разрубили стягивающее кольцо, прикрыли отход товарищей, а сами остались в ущелье, в западне.

6. Утром в ущелье близ реки товарищи Саши нашли среди камней простреленную шапку

лейтенанта... Но тела его нигде не было. Больше шести часов потребовалось, чтобы найти мертвого Сашу... он был почти у дороги. Возле него валялись два трупа душманов. Их убил лейтенант из пистолета, но кто-то третий успел бросить в него нож, затем выстрелил в уже остановившееся сердце.

7. Лейтенант лежал, обращенный к небу, где навсегда для него исчезали непостижимые миры и звезды... С грустью смотрели товарищи Саши на туманные очертания скал. Они понимали, как все произошло: Аист с четырьмя солдатами прикрыл собой отход группы. Так он решил сам, сознавая, что рискует жизнью, ведь помощь к нему ночью не придет.

8. Да, будет мир существовать,
И пусть меня в нем нет,
Но я ушел весь мир объять,
Все миллионы лет.
Я думал, чувствовал, я жил.
И все, что мог, постиг.
И этим право заслужил На свой
бессмертный миг.

Вчитель. Далекий грудень 1979 року... Далека та чужа країна Афганістан... Безглузда війна... Скільки смертей, скільки горя за 10 років! Проте ця безглуздість не применшує героїзму наших воїнів там, в афганському пеклі. Ніхто та ніщо не має бути забутим, аби не забути - треба пам'ятати, а щоб пам'ятати - треба знати. 160 тисячам наших земляків судилося пройти це випробування. 3383 з них повернулися додому у цинкових гробах, 12 тисяч залишилися інвалідами, понад 100 тисяч живуть і житимуть з невиліковними хворобами.

Сивіли від горя батьки і матері, ховаючи своїх дітей, сиротіли діти, вдовами ставали жінки в мирний час. У скількох сімей у траурному обрамленні зберігаються фотографії синів! Одну нагороду заробили вони за проявлену мужність і героїзм - право бути похованим на рідній землі.

Ховали інтернаціоналіста,
Блищала глухо цинкова труна,
Нестерпно пахло тополіним листом
І плач дівочий танув, як струна.
Руда земля розверзлась чорнорото.
Чекає хижо мовчки на своє,
А мати на колінах у болоті обмацує труну:
«Чи ж там він є?!!»
Стоять, відводять очі вбік солдати
І шепотять сержанти ледве чуть:
«Не велено... Не можна відкривати.. Не велено...»
Уже струмки течуть,
Уже весна така глибока, рання.
Учора вже летіли журавлі.
Таке врочисте вийшло поховання:
Школяріки стоять, учителі.
А голосок дівочий квилить, квилить,
Соромиться кричати на весь світ...
Кого клясти, кого назвати винним?
І що той світ? Хіба він дасть відповідь?
На хрест сусідній похилився тато,
Похнюпилися братики малі –
В селі ховали воїна-солдата,
У мирному українському селі.

9. Падали хлопці на чужій землі, а в них на долонях лінії життя такі довгі і прекрасні... Разом із ними пішло в небуття чиєсь щастя. Разом із ними загинули їх ненароджені діти. Але вони живуть у пам'яті бойових друзів, продовжують усміхатися зі сторінок солдатських альбомів. Вони вічно живуть у зболених, згорьованих, люблячих, палких материнських серцях.
(Звучить пісня про Афганістан)

Поставте скибку хліба на стакан
І голову схилить в скорботі вічній
За тих, кого убив Афганістан,
Чий він душі ранив і скалічив.

Вчитель. У жодному календарі день 15 лютого нічим не позначений. Але він особливий. Цього дня закінчилася нарешті війна. Щороку ветерани афганської війни відзначають останній день виведення радянських військ із Афганістану. (Звучить пісня)

Вчитель. На знак вшанування світлої пам'яті тих, хто віддав своє життя, увійшовши в безсмертя, схилимо голови і вшануємо їх хвилиною мовчання. **(Хронометр відбиває хвилину)**

1. Народе мій! Ти пережив немало
Страшних, буремних лихоліть.
Щоб не страждали в рабстві Роксолани,
Щоб за синами не тужили мами, -
Солдат на варті миру і добра стоїть.

Вчитель. Розповіді про батьків, братів, які служили в армії.

Вчитель. Зараз я хочу звернутися до наших хлопчиків, майбутніх захисників Вітчизни, словами українського поета Василя Симоненка:

Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Виростуть з тобою приспані тривоги,
Можеш вибрати друзів та дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.
Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибрати.
За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата.
І якщо впадеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі,
Стануть над тобою, листям затріпочуть,
Тугою прощання душу залоскочуть.
Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Пам'ятайте завжди ці слова. І якщо виникне така потреба, то, не задумуючись, потрібно віддати всі свої сили, весь свій розум, навіть життя, але не допустити до того, щоб твою Вітчизну підкорили, поставили на коліна. Присвятити своє життя захисту Батьківщини - це честь для кожного юнака.

(Звучить пісня «Пам'ять»)

Вчитель. Протягом сьогоднішньої зустрічі ми згадали героїчну історію вашої держави, згадали

імена людей, які, не шкодуючи власного життя, захищали рідну землю. Так було, є і буде, поки існує світ. А як ви вважаєте, потрібні Україні Збройні Сили, потрібні їй захисники? Може, хтось із вас у майбутньому стане воїном, офіцером?

Вчитель. Хлопчики, пам'ятайте, що ви не тільки майбутні інженери, лікарі, дослідники, але і воїни. Змалку готуйте себе до військової служби. Будьте витривалими, терплячими, не бійтесь труднощів. З дитинства вчіться бути вірним слову. Будьте благородними у дружбі. Залишити товариша в біді - ганьба. Відмовитися від дружби, якщо твій друг допустив помилку - безчесно. Якщо ви зустріли людину з медалями на грудях - поклоніться їй. Вони грудьми захищали твоїх рідних. Завдяки йому ви живете на світі - щасливі і вільні. Якщо ви зустріли офіцера, воїна України, поклоніться йому. Він захищає ваше життя. Він на сторожі вашого спокою і щастя. Армія - могутній щит і меч нашої Вітчизни. Ми не збираємося ні на кого нападати, але якщо нападуть на нас, ми повинні знищити ворога. І завжди пам'ятати слова Олександра Невського: «Хто з мечем до нас прийде, від меча і загине».